

اولین همایش ملی اقتصاد
دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر، اسفند ۱۳۸۸

بررسی اثر حقوق مالکیت معنوی روی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8

ابوالفضل نجارزاده نوش آبادی
دانشجوی کارشناسی ارشد علوم اقتصادی دانشگاه بوعلی سینا
abolfazlnajarzadeh@gmail.com

دکتر محمد حسن فطرس
دانشیار دانشگاه بوعلی سینا
fotros@basu.ac.ir

چکیده

حقوق مالکیت معنوی نقش مهمی در رشد اقتصادی بلند مدت جوامع دارد. از این روی، نهادهای بین‌المللی همچون سازمان تجارت جهانی^۱ و سازمان مالکیت معنوی جهانی^۲ در سال‌های اخیر، توصیه‌هایی به اعضای خود مبنی بر تامین و تقویت این عامل تعیین‌کننده کرده‌اند. همچنین، شکاف در نظام‌های مالکیت معنوی در بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، به عنوان یکی از علل تفاوت در سطح جریان سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی و جریان بین‌المللی سرمایه‌های خصوصی به شمار می‌آید. این پژوهش از طریق تحلیل شاخصی داده‌های دوره زمانی ۱۹۸۵-۲۰۰۵، به بررسی و مقایسه نقش حقوق مالکیت معنوی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8 می‌پردازد. پرسش این است که آیا حمایت از حقوق مالکیت معنوی اثر مثبتی روی سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8 دارد؟ نتایج بررسی نشان می‌دهد، رابطه بین حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی با توجه به ظرفیت‌های زیر بنایی و سطح توسعه یافتگی کشورها در بین کشورهای گروه D8 متفاوت می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، حقوق مالکیت معنوی، کشورهای گروه D8

^۱ - World Trade Organization (WTO)

^۲ - World Intellectual Property Organization (WIPO)

امروزه نقش مهم حقوق مالکیت معنوی³ در تجارت بین الملل، سرمایه گذاری مستقیم خارجی و انتقال تکنولوژی در اقتصاد کشورهای جهان، برکسی پوشیده نیست. به طور کلی نظام مالکیت معنوی به عنوان یکی از مسائل زیر بنایی اقتصاد جهانی و ابزاری مهم برای توسعه ی پایدار، برای کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته معرفی شده است. همچنین حمایت قوی و موثر از حقوق مالکیت فکری عامل بسیار مهم و تعیین کننده در تسهیل انتقال تکنولوژی و جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در بخش های مختلف اقتصادی است که برای توسعه ی پایدار امری حیاتی است.

شکاف در نظام های مالکیت معنوی در بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، به عنوان یکی از علل تفاوت در سطح جریان سرمایه گذاری های مستقیم خارجی و جریان بین المللی سرمایه های خصوصی به شمار می آید. بسیاری از کشورهای در حال توسعه، به دلیل ضعف در سیستم نظام مالکیت معنوی، میزبان دائمی برای جریان سرمایه های خارجی نیستند؛ در حالی که کشورهای توسعه یافته بعد از جنگ جهانی دوم، اساس رشد و توسعه خود را بر پایه حقوق مالکیت معنوی بنا نهاده اند و به همین دلیل، سهم زیادی از سرمایه های خارجی را داشته اند.

با رفع محدودیت بر سرمایه گذاری خارجی از سوی تعداد زیادی از کشورهای در حال توسعه، در این کشورها فرصت های جدیدی برای تولید محصولات دارای حق ثبت اختراع با استفاده از پروانه یا در چارچوب قرارداد های سرمایه گذاری مشترک، در حال ظهور است.

با این وجود، تمایل صنایع در کشورهای توسعه یافته برای ورود به این قبیل ترتیبات و در دسترس قرار دادن تکنولوژی خود، به این امر بستگی دارد که نظام حقوق مالکیت معنوی کشور میزبان تا چه حد به آنها اطمینان می دهد که از حقوق معنوی مربوط به تکنولوژی آنها به طور مقتضی حمایت خواهد کرد و شرکای داخلی از محصولات آنها تقلید نمی کنند.

اگر سرمایه گذاری مستقیم خارجی به عنوان مجرای انتقال تکنولوژی در نظر گرفته شود، حمایت قویتر از حقوق مالکیت معنوی باعث می شود نوآوران و بنگاه های کشورهای توسعه یافته با کاهش دادن منابع شان در شمال (کشورهای توسعه یافته)، تولید محصولاتشان را به جنوب (کشورهای در حال توسعه) منتقل کنند و این به معنی افزایش در سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه می باشد. برعکس، اگر حمایت از حقوق مالکیت معنوی در کشورهای جنوب ضعیف باشد، محصولات تولیدی بنگاه های چند ملیتی به راحتی جعل می شود و نوآوران و بنگاه های شمالی انگیزه ای برای انتقال تکنولوژی نداشته، تولید را در کشور خود انجام می دهند. این وضع باعث می شود که از طرفی منابع کمتری در شمال در اختیار نوآوری و اختراع قرار گیرد (زیرا درگیر امر تولید است) و در نتیجه رشد اقتصادی را کاهش می دهد؛ از طرف دیگر، انتقال تکنولوژی به کشورهای جنوب از طریق سرمایه گذاری مستقیم خارجی کاهش می یابد.

کشورهای اسلامی گروه D8⁴، علی رغم مشترکات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی که دارند، سطوح مختلفی از حقوق مالکیت معنوی و جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی برخوردارند. تفاوت های گسترده مشاهده شده در نرخ جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در بین کشورهای گروه D8، موجب شد تا در این تحقیق به بررسی و مقایسه نقش حقوق مالکیت معنوی بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی این کشورها بپردازیم.

ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق

تئوری های اقتصاددانان در خصوص سرمایه گذاری مستقیم خارجی و عوامل موثر بر آن دو دسته اند. نخست، تئوری های اقتصاد کلاسیک، سرمایه گذاری مستقیم خارجی را به عنوان بخشی از سرمایه گذاری، یکی از عوامل رشد اقتصادی می دانند. اما تئوری های جدید اقتصادی افزون بر محفوظ نگهداشتن نقش تاریخی برای سرمایه گذاری، دانش، تکنولوژی و شیوه های جدید مدیریتی را نیز (که بخشی از آن از طریق سرمایه گذاری مستقیم خارجی به دست می آید) در رشد اقتصادی موثر می دانند. جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی افزون بر رفع کمبود سرمایه در کشور میزبان، با داشتن دو عامل جدید رشد، اهمیت زیادی در تئوری های اقتصادی اخیر دارد [1].

مطالعات مختلفی در مورد بررسی رابطه بین حمایت از حقوق مالکیت معنوی و سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه انجام گرفته است؛ که می توان به موارد زیر اشاره کرد.

کندو⁵ [2]، در مطالعه خود تحت عنوان "اثر حق ثبت اختراع روی سرمایه گذاری مستقیم خارجی" به بررسی رابطه حقوق مالکیت معنوی و رشد اقتصادی می پردازد. نمونه مورد مطالعه در این مقاله از 30 کشور در اروپا، آسیا و آمریکای لاتین برای دوره 1979 تا 1987 تشکیل شده است. نتایج این مطالعه نشان می دهد که، سهم جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی امریکا به طور غیر معنی داری از حق انحصاری مالکیت معنوی کشورهای میزبان تاثیر می پذیرد یا به عبارت دیگر به رغم مثبت بودن رابطه، اما از لحاظ آماری معنادار نبوده است.

مسکاس⁶ [3]، در مطالعه ای با عنوان "نظام بین المللی حقوق مالکیت معنوی" با استفاده از شیوه های مختلف اندازه گیری حقوق مالکیت معنوی، به بررسی اثر حقوق مالکیت معنوی روی سرمایه گذاری خارجی می پردازد. نمونه مورد مطالعه از 46 کشور طی دوره 1989 تا 1992 تشکیل شده است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که رابطه مثبتی بین فروش شعب شرکت های آمریکایی و شدت حمایت از حقوق مالکیت معنوی در کشور میزبان وجود دارد.

^۳ - Intellectual Property Rights

^۴ - اندونزی، ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر، نیجریه

^۵ - Kondo
^۶ - Maskus

اسمر زینسکا⁷[4]، در مطالعه خود با عنوان "ترکیب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی" به بررسی رابطه بین جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و شدت حمایت از حقوق مالکیت معنوی پرداخته است. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که حمایت ضعیف‌تر از حقوق مالکیت معنوی، تمایل سرمایه‌گذاری خارجی را، از سرمایه‌گذاری در بخش‌های فناوری‌بر، که وابستگی شدیدی به حقوق مالکیت معنوی دارند کاهش می‌دهد. همچنین، برخی از مشاهدات در این مطالعه نشان داده که در بخش‌های غیر فناوری‌بر نیز چنین رابطه‌ای بین جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و شدت حمایت از حقوق مالکیت معنوی وجود دارد. اوکوز و یین⁸[5]، در مطالعه خود با عنوان حمایت از حقوق مالکیت معنوی و افزایش در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در چین، به بررسی نقش حقوق مالکیت معنوی در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای در حال توسعه (به ویژه کشورهای با اقتصاد بزرگتر و توان تقلید بالاتر) می‌پردازند. در این بررسی، با استفاده از یک مدل پانل برای 38 کشور، به این نتیجه می‌رسند که تقویت حمایت از حقوق مالکیت معنوی اثر مثبت و معنی‌داری روی جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارد.

پوتیتانون⁹[6]، در مطالعه‌ی خود به بررسی یک مدل علامت‌دهنده برای بدست آوردن یک سطح مناسب از، حمایت حقوق مالکیت معنوی، برای کشورهای در حال توسعه می‌پردازد. جامعه مورد مطالعه، از دو نمونه کشورهای در حال توسعه: کشورهای با نهادهای قوی و کشورهای دارای نهادهای ضعیف، که به وسیله θ_s و θ_w مشخص شده است، می‌شود. یک بنگاه از کشورهای توسعه یافته در مورد میزان سرمایه‌گذاری (K) در کشورهای در حال توسعه در شرایطی تصمیم می‌گیرد که نمی‌داند کشورها از کدام نوع هستند (کشور با نهادهای ضعیف یا قوی) و هدف اصلی بنگاه‌ها حداکثر کردن سودشان است. تابع سود آنها عبارت است از:

$$\text{Max} \sum_{t=0}^{\infty} \theta \delta^{t-1} \pi t$$

πt = سود انحصاری در دوره t

θ = عامل تنزیل

θ = نوع کشور، در کشوری که تقلید نیست θ معادل با 1 است و در کشوری که تقلید باشد $0 < \theta < 1$ در مقایسه سود بنگاه در یک کشور با نهادهای قوی با سود در یک کشور با نهادهای ضعیف به نتیجه زیر می‌رسیم:

$$\text{Max} \sum_{t=0}^{\infty} \theta_s \delta^{t-1} \pi t > \text{Max} \sum_{t=0}^{\infty} \theta_w \delta^{t-1} \pi t$$

بنابراین، بیشتر بنگاه‌ها به سرمایه‌گذاری در کشورهای با نهادهای قوی نسبت به کشورهای با نهادهای ضعیف می‌پردازند. در یک کشور در حال توسعه برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، نیاز به سیگنالی برای بنگاه‌های خارجی برای سرمایه‌گذاری دارد که آن، وجود نهادهای قوی در آن کشور است. اگر هدف یک کشور افزایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی است باید از حقوق مالکیت معنوی حمایت کنند که آن هم مستلزم تقبل هزینه‌هایی است. تحمیل کردن حقوق مالکیت معنوی برای کشورهای با نهادهای قوی، نسبت به کشورهای با نهادهای ضعیف باید هزینه‌های کمتری داشته باشند.

هزینه تحمیل کردن حمایت از حقوق مالکیت معنوی سطح i برای کشور θ عبارت است از $c(i, \theta)$ با $c(0, \theta)$ و $c(i, \theta)$ (هزینه تابع صعودی از سطح حمایت از حقوق مالکیت معنوی) و $c_{ii}(i, \theta)$ و $c_{iw}(i, \theta)$ برای $i > 0$ و $\forall i > 0$ (هزینه نهایی تحمیل حقوق مالکیت معنوی که برای یک کشور با نهادهای ضعیف بیشتر است). منافع برای کشور انتخاب کننده سطح i حقوق مالکیت معنوی، دریافت‌های از سرمایه‌گذاری خارجی است که برابر $k(\frac{i}{\theta})$ می‌باشد؛ و ما فرض می‌کنیم مقرر است یک کشور برای عضویت در WTO، یک سطح مینیمم از حقوق مالکیت معنوی، \bar{i} را تحمیل کند.

سود خالصی که هر کشور از تحمیل کردن سطح i از حقوق مالکیت معنوی دریافت می‌کند عبارت است از:

$$i > \bar{i} \text{ اگر نوع ضعیف انتخاب شود } K(i) - c(i, \theta_w)$$

$$\bar{i} = \bar{i} \text{ اگر نوع ضعیف انتخاب شود } K(\bar{i}) - c(\bar{i}, \theta_w)$$

$$i > \bar{i} \text{ اگر نوع قوی انتخاب شود } K(i) - c(i, \theta_s)$$

$$\bar{i} = \bar{i} \text{ اگر نوع قوی انتخاب شود } K(\bar{i}) - c(\bar{i}, \theta_s)$$

در اینجا دو نوع تعادل وجود دارد:

(1) یک کشور با نهادهای ضعیف حمایت از حقوق مالکیت معنوی را در سطح \bar{i} انتخاب می‌کند و سرمایه‌گذاری خارجی $K(\bar{i})$ بدست می‌آورد.

(2) یک کشور با نهادهای قوی سطح حمایت از حقوق مالکیت معنوی بیشتر از \bar{i} را انتخاب می‌کند و مقدار بیشتری از یک مینیمم سرمایه‌گذاری بدست می‌آورد.

برای اینکه به نتایج بالا دست یابیم، باید شرایط زیر متقاعد کننده باشد

$$k(i) - c(i, \theta_w) \leq k(\bar{i}) - c(\bar{i}, \theta_w)$$

و

$$k(i) - c(i, \theta_s) \geq k(\bar{i}) - c(\bar{i}, \theta_s)$$

یا

⁷ - Smarzynska

⁸ - Awokuse and Yin

⁹ - Puttitanun

$$c(\theta_1) - c(\theta_2) \geq c(\theta_3) - c(\theta_4)$$

در غیر اینصورت، برای اینکه تعادل بدست آمده را تفکیک نماییم، باید تفاوت در هزینه‌های تحمیل حقوق مالکیت معنوی در یک سطح بالاتر از حداقل قوانین WTO، برای یک کشور با نهادهای ضعیف، بزرگتر از تفاوت در هزینه‌ها، برای کشور با نهادهای قوی باشد.

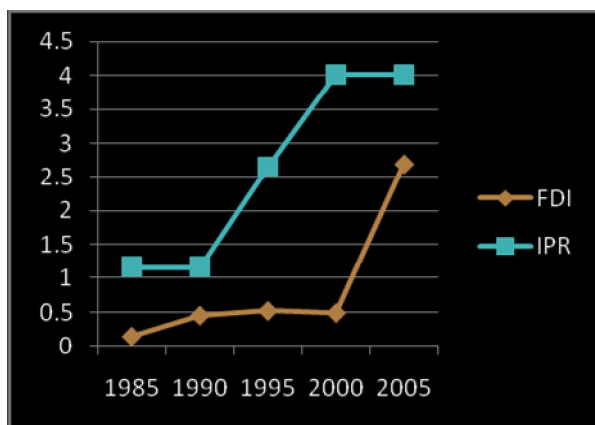
در رابطه با بررسی حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، در مطالعات داخل کشور، می‌توان تنها به مطالعه زیر اشاره کرد.

ابوالقاسم مهدوی و سجاد برخورداری [7]، در مقاله‌ای تحت عنوان "حقوق مالکیت معنوی و جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (مورد ایران)" به بررسی رابطه بین جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و شدت حقوق مالکیت معنوی در ایران طی دوره 1383-1368 پرداخته‌اند. در این مطالعه از شاخص گینارت و پارک برای محاسبه حمایت از حقوق مالکیت معنوی استفاده شده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که رابطه بین جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و شدت حقوق مالکیت معنوی در ایران، مثبت بوده ولی معنا دار نیست؛ بدین معنا که در دوره مورد مطالعه، حمایت از حقوق مالکیت معنوی به رغم نقش موثر در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با توجه به تجربه جهانی، نقش مثبت چندانی نداشته است.

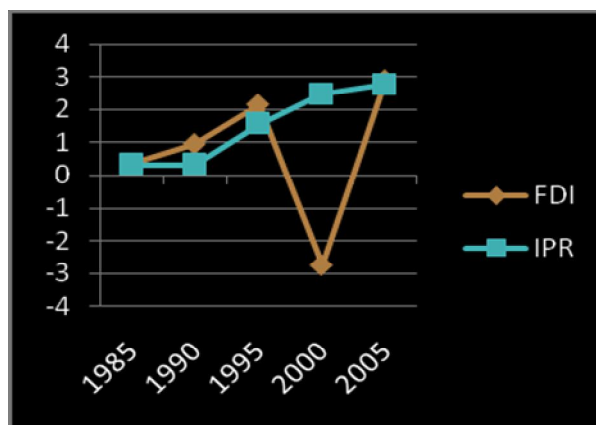
بررسی رابطه بین حمایت از حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8

میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در دوره 1980 تا 2004، روند صعودی داشته است. در این دوره در سال 2000 میزان جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به بیش از 1300 میلیارد دلار افزایش یافت و در سال‌های بعد از آن با رکود قابل توجهی روبرو شد. از سال 2003 جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دوباره به روند صعودی خود برگشته است. کشورهای در حال توسعه در طی دوره بعد از سال 1985، نقش برجسته‌ای در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته‌اند به طوری که در دوره بعد از سال 2000، حجم زیادی از جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سطح جهان به کشورهای در حال توسعه از جمله هند و چین اختصاص داشته است (World bank, 2004; 81).

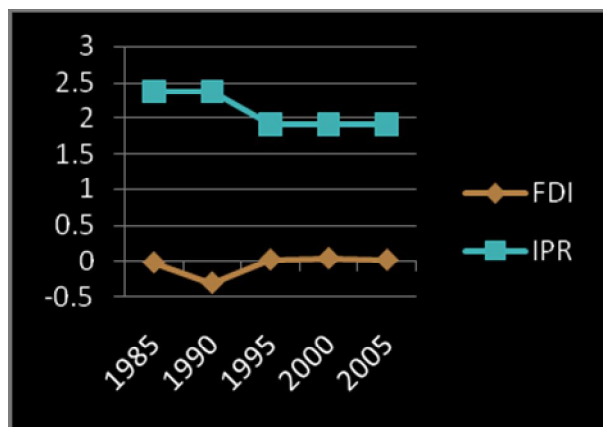
حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8 طی دوره 1985-2005 در نمودارهای زیر به طور تفکیکی ترسیم شده است. داده‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (درصدی از تولید ناخالص داخلی) از شاخص‌های توسعه جهانی بانک جهانی و حقوق مالکیت معنوی از شاخص گینارت و پارک تهیه شده است.

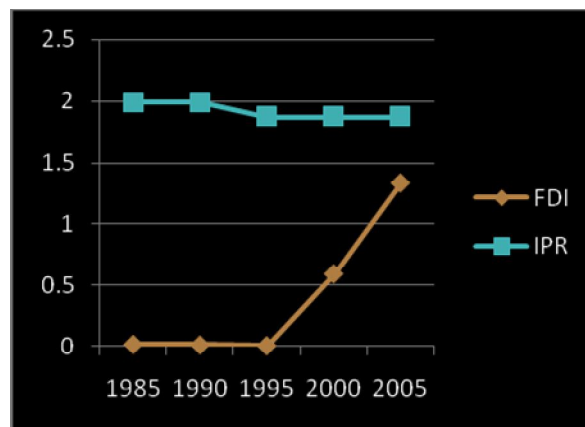
شکل (5) کشور ترکیه

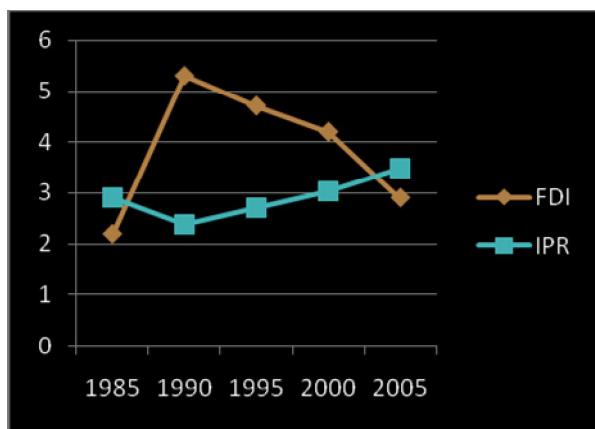
شکل (1) کشور اندونزی

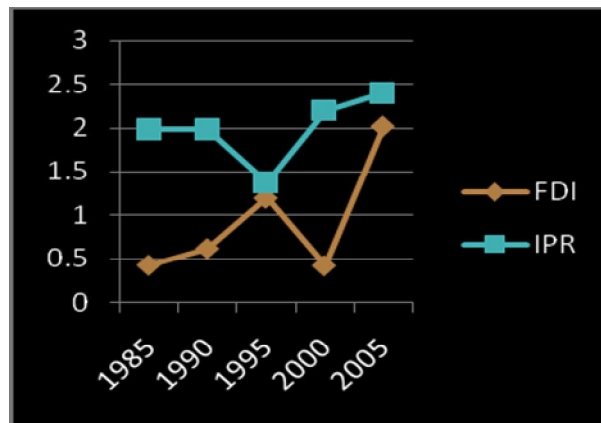
شکل (2) کشور ایران

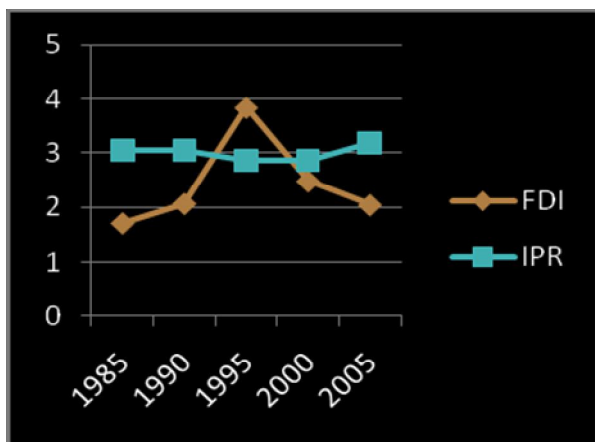
شکل (3) کشور بنگلادش

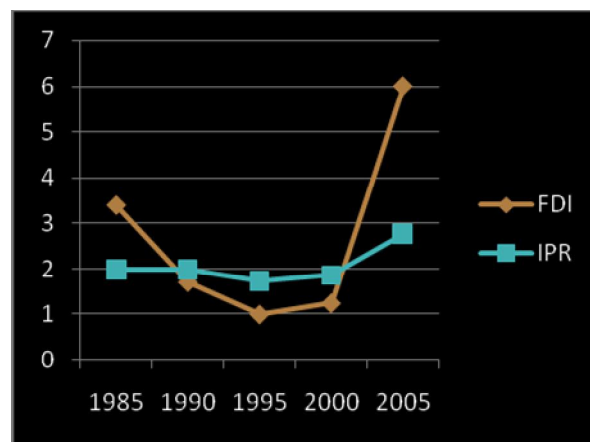
شکل (6) کشور مالزی

شکل (4) کشور پاکستان

شکل (8) کشور نیجریه

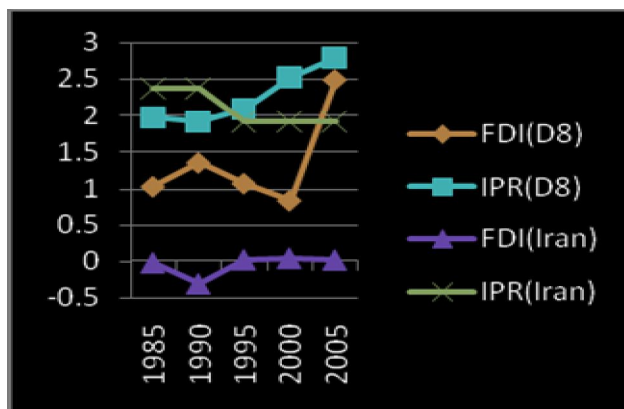
شکل (7) کشور مصر

با بررسی نمودارهای رسم شده برای جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی برای کشورهای گروه D8، رابطه‌ی دقیقی بین این دو متغیر بدست نمی‌آید؛ که این منطقی به نظر می‌رسد زیرا تنها یکی از عوامل تاثیرگذار روی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، حقوق مالکیت معنوی می‌باشد. در صورتی‌که، عوامل زیادی می‌توانند روی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تاثیرگذار باشد. با توجه به مطالعات تجربی انجام شده، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تابع عواملی از قبیل نرخ بازگشت سرمایه، بازبودن اقتصاد، زیرساخت‌ها، رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری داخلی، منابع طبیعی، سرمایه انسانی، تورم، نرخ ارز، بدهی خارجی، وضع مالی دولت، مالیات اندازه بازار، حقوق سیاسی، نسبت مخارج دولت به تولید ناخالص داخلی و حقوق مالکیت معنوی می‌باشد.

کشورهای گروه D8، سطح توسعه‌یافتگی و ظرفیت‌های زیر بنایی متفاوتی با یکدیگر دارند؛ که این عوامل می‌تواند روی میزان جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تاثیرگذار باشد. مثلاً در کشورهایی مثل اندونزی، ترکیه و مصر رابطه‌ی مثبتی بین افزایش حمایت از حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دیده می‌شود که در این کشورها با افزایش حمایت از حقوق مالکیت معنوی، جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی افزایش یافته است. بر عکس، در کشورهای مثل مالزی و نیجریه رابطه‌ی منفی بین افزایش حمایت از حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دیده می‌شود. نتایج بدست آمده برای کشورهای گروه D8 مطابق است با مطالعات افرادی همچون کونان و ماسکوس، براگا و فینک که در بررسی‌هایشان به این نتیجه دست یافتند که به رغم رابطه مثبت بین حقوق مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، این رابطه از لحاظ آماری غیر معنی دار است.

در نمودار زیر به مقایسه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی ایران با میانگین گروه D8 می‌پردازیم. همانطور که می‌بینیم هر دو متغیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی برای ایران، روند تقریباً ثابتی را در بین دوره مورد بررسی طی می‌کنند؛ اما در نمودارهای بدست آمده از میانگین گروه D8، بین دو متغیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی رابطه مثبتی دیده می‌شود. در نمودار زیر مشاهده می‌شود که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ایران تفاوت محسوس با میانگین گروه D8، در طی دوره مورد بررسی دارد. با مقایسه نمودارهای رسم شده در شکل زیر برای ایران و گروه D8، به این نتیجه می‌رسیم که تفاوت زیاد بین سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران با میانگین گروه D8، نشان از عملکرد ضعیف و نبود بسترهای لازم (از جمله حمایت ضعیف

از حقوق مالکیت معنوی) برای جذب سرمایه گذاری خارجی دارد، آنگونه که سرمایه گذاران خارجی، دیگر کشورهای این گروه را به رغم موقعیت استراتژیک کشور ایران، از نظر سرمایه گذاری مطلوب می شمارند.

شکل (9) کشور ایران و میانگین D8

نتیجه گیری

ما در این پژوهش از طریق تحلیل شاخصی داده‌های دوره زمانی 1985-2005 به بررسی و مقایسه نقش حقوق مالکیت معنوی بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای گروه D8 پرداخته ایم. شکاف در نظام های مالکیت معنوی در بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، به عنوان یکی از علل تفاوت در سطح جریان سرمایه گذاری های مستقیم خارجی و جریان بین المللی سرمایه های خصوصی به شمار می آید. بسیاری از کشورهای در حال توسعه، به دلیل ضعف در سیستم نظام مالکیت فکری، میزبان دائمی برای جریان سرمایه های خارجی نیستند در حالی که کشورهای توسعه یافته بعد از جنگ جهانی دوم، اساس رشد و توسعه خود را بر پایه حقوق مالکیت معنوی بنا نهاده اند و به همین دلیل، سهم زیادی از سرمایه های خارجی را داشته اند.

نتایج این مطالعه نشان می دهد که در مورد جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی و حقوق مالکیت معنوی برای کشورهای گروه D8، رابطه ی دقیقی بین این دو متغیر بدست نمی آید؛ این منطقی به نظر می رسد زیرا تنها یکی از عوامل تاثیر گذار روی سرمایه گذاری مستقیم خارجی، حقوق مالکیت معنوی می باشد. در صورتی که، عوامل زیادی (از قبیل منابع طبیعی، سرمایه انسانی، بازگشت سرمایه و بازبودن اقتصاد) می توانند روی سرمایه گذاری مستقیم خارجی تاثیر گذار باشند. نتایج بررسی برای ایران نشان می دهد که کشور ایران در مقایسه با میانگین گروه D8، از سطح سرمایه گذاری مستقیم خارجی کمتری برخوردار است که نشان از عملکرد ضعیف و نبود بستر های لازم (از جمله حمایت ضعیف از حقوق مالکیت معنوی) برای جذب سرمایه گذاری خارجی دارد، آنگونه که سرمایه گذاران خارجی، دیگر کشورهای این گروه را به رغم موقعیت استراتژیک کشور ایران، از نظر سرمایه گذاری مطلوب می شمارند.

مراجع

- [1] Frawesen, G., Josefsson, H., 2004, "FDI & Developing Countries, How To Attract Trans-National Corporation?", School of Economics and Management, p 3.
- [2] Kondo, E., 1995, "The Effect of Patent Protection on Foreign Direct Investment", Journal of World Trade, 29, 97-122.
- [3] Smarzynska, B., 2002, "The Composition of Foreign Direct Investment and Protection Intellectual Property Rights: Evidence from Transition Economies", World Bank, Policy Research Working Paper, 2789.
- [4] Maskus, E., 1998, "The International Regulation of Intellectual Property", Weltwirtschaftliches Archiv, 134, 186, 208.
- [5] Awakuse, T., Yin, H., 2009, "Intellectual Property Rights Protection and the Surge in FDI in China", Journal of Comparative Economics.
- [6] Puttitanun, T., 2007, "Intellectual Property Rights as a Signal", working paper, Department of Economics, San Diego State University
- [7] ابوالقاسم مهدوی، سجاد برخورداری، حقوق مالکیت فکری و جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی (مورد ایران)، مجله دانش و توسعه، شماره 24، پاییز 1387